

Již při letném srovnání obou úprav je zjevné, že občanské zákoníky obou států jsou založeny na zcela jiné koncepci. Německý občanský zákoník je výsledkem práce expertů německých právních škol konce devatenáctého století a představuje významné legislativní dílo své doby. I v samotném Německu je však někdy konstatováno, že propracovanost jeho koncepce a konkrétních ustanovení je někdy na úkor srozumitelnosti s tím, že právní laik nemá téměř šanci do systému proniknout. Český občanský zákoník je v současné době torzem původního komunistického zákonodárství ověšeného celou řadou změn a doplnění, které však nebyly zcela schopny zakrýt mezery původní koncepce. Vedle absence či zjednodušení některých právních institutů se v některých oblastech stále projevuje ingerence státu či veřejné moci. Jako příklad lze uvést např. nabývání vlastnického práva k věcem nalezeným obcí (dříve státem) v českém právu. Teprve nový občanský zákoník nás zřejmě přivede zpět do sféry tradičního kontinentálního práva.

Významnou součástí právního řádu je vedle samotného normativního textu kodexů i utváření či výklad práva justicí. Německá judikatura má na naše poměry nevídanou možnost pracovat s textem téhož předpisu po dobu téměř 100 let. Za tuto dobu se judikatura stala významným spoluutvářejícím prvkem. Jako příklad lze uvést např. zajišťovací převod práv, který je v Německu hojně využíván a postupně u věcí movitých téměř vytlačil zástavní právo, neboť lépe reagoval na požadavky vývoje společnosti, kdy se dogmatické lpění na nutnosti předání věci zástavnímu věřiteli ukázal jako dlouhodobě neudržitelný. Ve srovnání s českými soudy si nelze nepovšimnout i značné odvahy (přínejmenším Německého spolkového dvora), se kterou jsou vyplňovány mezery v právu, je reagováno na vývoj právního řádu a společnosti a v případě potřeby jsou vytvářeny či potvrzovány právní instituty zákonem neupravené (např. odpovědnost culpa in contrahendo).

Česká justice zde zjevně pokulhává. Ačkoliv zejména v posledních letech se právní veřejnost postupně dočkává vydání celé řady rozhodnutí Nejvyššího soudu ohledně doposud nejasných otázek zásadního právního významu, je zarážející, že teprve jak patnáct let od změny společenských poměrů jsou řešeny tak zásadní otázky, jako je např. přípustnost sjednání použití obchodního zákoníku v souvislosti s nabytím vlastnického práva nevladníkem, případně že i po tak dlouhé době ohledně některých otázek nepanuje shoda – např. ohledně účinků odstoupení od smlouvy na trvání vlastnického práva třetí osoby.

Propracovanost německé úpravy dosahuje takové úrovně, že se v některých případech může stát na překážku aplikaci práva. Srovnáme-li např. komplikovanou úpravu různých způsobů nabývání vlastnického práva na základě smlouvy s krátkým ustanovením § 133 ObčZ nelze si nepovšimnout, že jediné ustanovení českého občanského zákoníku umožňuje smluvním stranám dosáhnout prakticky týchž výsledků.

Německá koncepce nabývání vlastnického práva založená na principu oddělení a principu abstrakce je cizí většině evropských kontinentálních systémů. Koncepce samostatné věcněprávní dohody je neobvyklá, na druhé straně nelze nevidět, že i klasický model titulu a modu doznává v průběhu posledních desetiletí určitých změn a koncepce předání jako pouhého "faktického" úkonu je např. v Rakousku do jisté míry opouštěna. Kromě odchýlných důsledků pro oblast odstoupení od smlouvy či posuzování neplatnosti právních úkonů (např. samotná dohoda o nabytí vlastnického práva nezletilým na základě kupní smlouvy není pro nezletilého nevýhodná, neboť jej na rozdíl od kupní smlouvy nezavazuje) umožňuje např. prodávajícímu věci vymínit si po uzavření kupní smlouvy při převodu vlastnictví výhradu vlastnického práva, což je postup pro tuzemské právníky obtížně představitelný.

Oblastí, kde se obě oblasti výrazně rozcházejí, je úprava nabývání vlastnického práva od nevlastníka. Současná česká úprava této problematiky je velmi rozporuplná. Občanský zákoník (s výjimkou nabytí od nepravého dědice) až dogmaticky lpí na klasické zásadě, že nikdo nemůže převést více práv než sám drží. Současně však zákoník obchodní připouští nabytí v dobré víře u všech věcí, včetně věcí ukradených. Dobrá víra podobně jako v německém obchodním zákoníku není vztažena pouze na vlastnictví převodce, nýbrž na jeho oprávnění s předmětem prodeje nakládat. Dohodou stran je možné aplikaci obchodního zákoníku sjednat, tj. dosáhnout přechodu vlastnického práva tam, kde se to občanský zákoník snaží vyloučit.